

עירובין כח: (ש6 מהסוף) עד ל. (ש17 הנקודתיים)

ביאורי מושגים

'ופרסאי הוו כולי עלמא?' - הגמרא אצלנו, בדף הקודם ובמקרים נוספים, דנה במקרים שבהם יש מנהג לרוב העולם ומנהג לקבוצה מסוימת. במקרים אלו יש להבדיל בין שני תרחישים:
תרחיש א': ההבדל נובע מהבדל במצב המציאותי - אנשים עניים לובשים בגדים בלויים כיוון שאין להם כסף לקנות בגדים גדולים ויפים, פרסיים אוכלים בשר צלי לבד ללא לחם כיוון שהבשר מצוי להם בשפע.
תרחיש ב': ההבדל לא נובע מהבדל מציאותי במצב - בבליים אוכלים חזיז שבעיני שאר העולם אינו ראוי לאכילה. 'בית מנשיא' סוחטים רימונים בעוד ששאר העולם לא מחשיב את המין שיוצא מרימונים.
 בתרחיש ב' ברור שהמיעוט בטל אצל הרוב. בתרחיש א' נחלקו רבה ורב יוסף האם מתחשבים בקבוצת המיעוט.

רב יהודה בשם שמואל:

אוכל שנאכל בפני עצמו - צריך שיעור שאוכלים ממנו 2 סעודות.

אוכל שמגיע כתוספת (סלט, ממרח וכיו"ב) - צריך שיעור הנדרש כדי ללוות מזון 2 סעודות.

ציטוט מהמשנה

שיעור האוכל הנדרש לעירוב - מזון שני סעודות.

שיעורי האוכלים הנדרשים לעירוב

כשות, ירק קליא, פולין לחין - כמלא היד.

חזיז - כמות שאוגדים אותה.

ירק סתם - לוג (בין 346 ל600 סמ"ק).

פירות: ת"ק: אתרוג - יחידה אחת.

רימון - צמד יחידות.

אפרסק - 5 יחידות.

אגוז - 10 יחידות.

תפוח ותמר - קב (בין 1382 ל2400 סמ"ק).

אבא שאול: פירות שבשוויים ניתן לקנות מזון שתי סעודות.

גרוגרות - ת"ק: או קב או מנה (דבוקה של גרוגרות), ר"ע: חצי מנה.

יין - ת"ק: 1/2 לוג (בין 172 ל300 סמ"ק).

ר"ע: 1/4 לוג (בין 86 ל150 סמ"ק).

שמן - ת"ק: 1/4 לוג (בין 86 ל150 סמ"ק).

ר"ע: 1/8 לוג (בין 43 ל75 סמ"ק).

שכר - 1/2 לוג (רש"י: 1/2 קב)

שתייתא (מאכל העשוי מקמח של תבואה קלוייה ודבש):
ראב"פ: 2 כפות, **אב"י:** 2 בוני דפומבדיתא.

בשר

חי - כדי שיאכלו ממנו 2 סעודות
צלי - רבה: כדי ללוות אכילת לחם של 2 סעודות
רב יוסף: כדי שיאכלו ממנו 2 סעודות.

ביצה: רנב"י: אחת, **סיני:** שתיים.

רוב דין פירות, גרוגרות, יין ושמן למדו האמוראים בהיקש מדין נתינת מעשר לעני (כשמחלקים מעשר עני יש חובה לתת לכל עני כמות המספיקה לפחות 2 סעודות).
 הגמרא מביאה ברייתא ומשנה המונות שיעור 2 סעודות במינים שונים.
 האמוראים נחלקו האם ניתן להקיש רק מהמשנה או שגם מהברייתא.

את שיעור תמר למד ר"י מדיוק מברייתא - אולם אב"י דחה את הדיוק.

רב יוסף ורבה נחלקו האם ניתן להקיש ממנהג של חלק מהאנשים על שאר האנשים (עיינין ביאור מושגים).

אוכלים בעייתיים בעירוב

תרד - מותר לערב בתרד חי או מבושל כראוי. תרד חצי מבושל אינו כשיר לאכילה ולכן אין לערב בו.

בצל - גוף הבצל - ראוי לאכילה ומערבין בו, עלי הבצל - אינם ראויים לאכילה ואין מערבין בהם (ואם העלים גדולים מזרת - מותר).

צירוף כמה מאכלים לעירוב

המשנה קובעת שמותר לצרף מאכלים לעירוב:

רב יוסף: רק אם מכל מאכל יש לפחות שיעור סעודה. מסקנת רבה: ניתן לצרף ללא הגבלה!

ביאורי מושגים

מת המוטל בבית - המשנה במסכת אהלות (ג:ז) קובעת שכיוון שהגופה עתידה לצאת אנו מתייחסים אליה כאילו היא יוצאת ברגע זה ממש - לכן עקרונית כל פתח שדרכו ניתן להוציא את המת - טמא

אבל אם יש פתח ייעודי שדרכו אמורים להוציא את המת - רק הפתח טמא ושאר הפתחים טהורים.

מהו פתח ייעודי: אפשרות א': תיכנן להוציא דרכו (תקף רק אם יש בו מעל 4 טפחים)
אפשרות ב': כשהפתח הוא פתוח והשאר נעולים (גם זה תקף רק אם יש בו מעל 4 טפחים)
אפשרות ג': כשבפתח הוא יש 4 טפחים ובשאר אין.

הגמרא שלנו מחדשת שבגוף גדול כמו של עוג מלך הבשן: אופציה א' וב' תקפות רק אם יש בהן שיעור כדי להוציא את עוג (ואין מסתפקים ב4 טפחים כבמקרים אחרים).
 אופציה ג' תקפה גם אם בפתח הוא יש רק 4 טפחים.

עקרונית אין אנו סומכים על פתח הרחב 4 טפחים כיוון שבכל מקרה יש להרחיבו.

לכן אם יש כמה פתחים ברוחב 4 טפחים - אפילו אם חישב להוציא באחד מהם (אופציה א') או שחלקם סתום (אופציה ב') - לא מועילה מחשבתו.

אבל אם רק אחד מהפתחים רחב 4 טפחים (אופציה ג') - אנו מניחים שהפתח שירחב הוא הפתח הגדול ולכן הוא מועיל להציל על שאר הפתחים.

דברי ר' שמעון בן אלעזר

דברי ר' יוחנן